

Toni Aho: ”Muurahaispesä aivoissani”

TUHANSIEN NAUKAISUJEN KARTANO

Hyvä pitkäaikainen kirjeystäväni,

pyysit edellisessä kirjeessäsi kertomaan omista lääkärin työhön liittyneistä kauhunkokemuksistani. Mitenkähän tähänkin puheenaiheeseen oikein päädyimme? Vaikka olemmehan kyllä ehtineet jo käsitelläkin monenlaisia asioita, ja ehkä tämä tulee siinä pelkästään luonnollisena jatkeena.

Työ täällä idän metropolissa poikkeaa kovasti työstä siellä pienessä hyvinvointivaltion kaupungissa, ja olenkin joutunut moniin ikäviin tilanteisiin. Joistakin tapauksista olet tainnut jo kuullakin vuosien varrella - kuten vaikkapa tuosta aamupäivästä, jolloin minut ryöstettiin pitäessäni aivan tavallista vastaanottoa. Silloin kyllä säikähdin kuollakseni! Entä muistatko sen tapauksen, jolloin sain käytetyn huumeneulan kämmeneni läpi? Sitäkään en voi pitää mitenkään positiivisena kokemuksena.

Mutta mitkään noista jo sinänsä karmeista tilanteista eivät vedä vertoja sille, mitä kerran jouduin kokemaan tuhansien naukaisujen kartanossa. Silloin - toistaiseksi ainoan kerran tähänastisessa elämässäni - huomasin joutuneeni mitä aidoimman ja primitiivisimmän kauhun valtaan. Vaikka tapahtuneesta on kulunut jo miltei kokonainen vuosikymmen, nousevat niskakarvat vieläkin pystyyn muistellessani sitä. Suoraan sanoen en

mielelläni edes palaisi koko asiaan - niin se on kytenyt mustana ja painostavana syvällä alitajunnassani painajaisten ehtymättömänä lähteenä.

Tapahtumat saivat alkunsa viattomasta puhelinsoitosta: viranomaiset soittivat ja pyysivät minulta virka-apua. Ymmärsin, että kaupungin reuna-alueilta oli löytynyt pitkälle hajonnut vainaja. Tapaukseen liittyi piirteitä, jotka tekivät sen poikkeukselliseksi, ja lääkärin läsnäoloa alustavissa tutkimuksissa pidettiin välttämättömänä. Ilmeisesti myös työkokemukseni oikeuslääkärinä vaikutti siihen, että puhelu ohjattiin juuri minulle; minähän tein yhteisten opiskeluvuosiemme jälkeen pitkän työrupeaman oikeuslääketieteen laitokselle. Aavistamatta lainkaan pahaa myönnyin heidän pyyntöönsä; itse asiassa jopa ilahduin mahdollisuudesta päästä irtaantumaan työpaikalta, ja heitin työtakkini naulaan kevein mielin. Mutta jos olisin tiennyt, mikä minua keikalla odotti, en olisi lähtenyt sille mistään hinnasta - en, vaikka koko virkani olisi joutunut sen vuoksi vaakalaudalle.

Nousin taksin kyydistä kaukana keskustasta alueella, joka on tunnettu lieveilmiöistään. Rakennukset siellä näyttävät autioilta, mutta kadulla virtaava virtsa ja ikkunoilla kuivuvat resuiset vaatekappaleet kielivät muusta. Rapautuneet seinät rajaavat vielä tänäkin päivänä kodin lukemattomille väliinputoajille: katulapsille, narkomaaneille, prostituoiduille ja kerjäläisille. En voinut olla pohtimatta mielessäni, minkä vuoksi tuolta alueelta löydetty ruumis oli ylipäättäen edes herättänyt viranomaisten mielenkiinnon.

Kohtasin virka-asuiset ennalta sovitussa kadunkulmassa, ja heidän opastuksella löysin perille. Kuin vaivihkaa kapeat kujat väistyivät antaen tilaa

väljemmälle kaavoitukselle, vain törky ja löyhkä pysyivät ennallaan. Sieltä jostakin putkahti eteemme pimeää kartanomainen rakennus, jonka ennen varmasti uljaat seinät olivat nyt peittyneinä paksun likakerroksen alle. Nokitahrat viittasivat joskus alueella riehuneeseen tulipaloon, ja vasemmanpuoleinen siipi näytti olevan täysin romahtamispisteessä.

- Selviät varmaan yksinäsi, virkavallan edustajat sanoivat saatettuaan minut talopahasen edustalle. Jokin heidän äänensävyssään sai ihoni kananlihalle - olisin pyytänyt heitä jäämään seurakseni, mutta ennen kuin ehdin edes kääntyä heidän puoleensa, kuulin jo poliisiauton oven paukahtavan takanani kiinni.

Katselin suurta, autoitunutta rakennusta ja ajattelin sen karmea sisältöä. Julkisivu roikkui surullisen näköisenä, ja ikkunat ammottivat tyhjinä lasinsirpaleiden kimmeltäessä aamuauringossa loisteessa. Kun hiljainen tuulenvire sai nuhjuiset verhonriekaleet liehumaan tuudessa, näytti rakennus elävältä kuin mykkä sielu tai jonkinlainen valtava kasvi. Oli kuin talo olisi ollut valmis tekemään mitä vain pitääkseen kaiken inhimillisen seiniensä ulkopuolella.

Slummialueen hiljaisuus oli rikkumaton, kun otin ensimmäiset askeleeni kohti avoimena retkottavaa ovensuuta. Olisin voinut vaikka vanhoa näkeväni liikehdintää keltaisen poliisiteipin takana, mutta pakotin itseni uskomaan, että se oli vain vilkkaan, herkistyneen mielikuvituksen tuotosta.

Jo ovella puski löyhkä tiensä läpi sieraimiini. Haju oli intensiivinen, niin kuvottava kuin vain mädän lemu voi olla, ja nostin vaistonvaraisesti nenäliinan kasvojeni eteen. Mutta heti saatuani ruuansulatuselimistön hallintaan havahduin ja annoin aistien terästäytyä

äärimmilleen. Sillä nyt olin varmasti nähnyt liikettä - jotakin oli vilahtanut aivan näkökentän ääri laidalla. Tunsin, etten ollut talossa yksin vainajan kanssa - mutta vaikka yritin huudella pimeyteen, en saanut vastausta.

Astelin peremmälle sydän pamppaillen. Eteishalli oli tyhjä. Ikkunat olivat umpeen laudoitetut, ja päivänvalo siivilöityi raoista sisään kapeina kaistaleina. Haju tuntui laskeutuvan yläkerrasta, ja koska oikealla näkyi olevan kohtuullisen hyväkuntoinen portaikko, lähdin nousemaan pitkin narisevia askelmia.

Puolessa välissä pysähdyin ja sydän kierähti rinnassani. Tunsin jotain säärtäni vasten, ja vedin jalkani refleksinomaisesti sivuun. Huokasin helpotuksesta, kun kuulin uteliaan naukaisun: kissa. Se kiepautti häntäänsä ja vilkaisi minua kysyvästi - sen vartalo oli laiha ja turkki likainen ja takkuinen. Ennen kuin ehdin reagoida mitenkään, oli se jo singahtanut edeltäni toiseen kerrokseen kalauttaen tyhjää ruosteista tölkkiä matkansa varrella.

Samassa koko talo tuntui heräävän eloon. Hiljaisuuden täytti ropina ja rapina; mouruaminen, sähinät ja nau'ut. Pian muitakin kissoja ilmestyi näköpiiriini - osa niistä katsoi silmiini raukeammin, osa taas suorastaan uhkaavasti. Yritin olla välittämättä niistä jatkaessani matkaa ylätasanteelle pitkin huteraa portaikkoa.

Kerroksessa oli selvästi asuttu. Lattialle oli levitetty nuhjuinen matto, jonka päällä oli läjiä kissojen ulostetta. Erotin kiikkeränoloisen pöydän, muutaman yksinkertaisen muovituolin, nurkasta räsyvaatteista ja sanomalehdistä kyhätyn yösijan. Mutta merkillepantavinta olivat kissat, joita oli kaikkialla - niitä torkkui huonekalujen päällä ja käyskenteli lattialla.

Vapaiden yksilöiden lisäksi näin joitakin lajitovereita, jotka naukuivat onnettomina rautalangasta kyhättyissä häkeissä. Sinne tänne oli ripoteltu pieniä ruokalautasia. Mutta hän, joka oli joskus huolehtinut kissoista, ei ollut hoitanut tehtäväänsä mitenkään ansioituneesti: osa kissoista oli selvästi loukkaantuneita tai jollain tapaa silvottuja - näin useita hännättömiä yksilöitä ja jopa raajattomia; hirvein näky odotti eräässä häkissä, jossa vinkui surkeana täysin raajaton, silmätön ja korvaton narttu, jonka nahka oli syöpymien ja arpien peittämä.

Rintaani puristi, kun näin muitakin merkkejä julmuudesta: katosta roikkui kissanhäntiä, seiiniin oli naulattu kypäliä ja kissoista nyljetyjä irtokkaita taljoja. Yritin katsella muualle, kun availin häkkeitä heikotusta vastaan taistellen; kaikki oli niin epätodellista ja kammottavaa. Lopulta uskaltauduin edemmäksi - huoneeseen, jonne kuvottavin löyhyä vaikutti pesiytyneen ja josta tuntui kantautuvan myös kiihkein sähinä.

Ovi avautui ainoan saranansa varassa, ja suustani pääsi tukahdutettu huuto. Keskellä huonetta, joka näytti toimittavan jonkinlaisen keittiön virkaa, makasi lattialla pahasti raadeltu vainaja. Viitisen kissaa taisteli kovaäänisesti viimeisistä makupaloista, mutta muuten ruumis oli kuin pelkkä vaateriekaleiden verhoama punertava luuranko. Näky oli havahduttava jopa kokeneelle kuolinsyynselvittäjälle, mutta onnistuin kokoamaan itseni. Hätistelin ahnaat petoeläimet tiehensä ja kumarruin turmellun hahmon puoleen. Vain muutama rohkeampi kolli jäi uhmakkaasti taakseni vuoroaan odottamaan.

Tietenkään paljoa ei voi niin hajonneesta ja artefaktoituneesta vainajasta päätellä. Eläimet olivat

tehneet poikkeuksellisen perusteellista jälkeä, enkä ole kohdannut vastaavaa sitten tuon päivän. Yhdistin vainajan kuitenkin samaksi henkilöksi kuin keittiön pöydäntapaisen päällä olevassa kehystetyssä valokuvassa - siinä noin nelikymppinen mies hymyili kameralle sylissään pieni, vielä imeväisikäinen vauva ja kaksi harmaata kissaa. Vaistonvaraisesti ymmärsin, että mies oli ilkitöiden takana, ja mielessäni heräsi alitajuinen kauhu myös pienokaisen kohtalon puolesta.

Luettelin vähäiset löydökset matkasanelukoneeseen, ja tein muutamia alustavia päätelmiä edesmenneen miehen mielenterveyden tilasta. Saatuaani ikävän työni päätökseen keräsin huojentuneena välineet takaisin reppuun ja käännyin kohti keittiön ovea. Hirvein oli kuitenkin vielä tulossa.

Sillä juuri sillä hetkellä kuulin selkäpiitä hydyttävän kimakan valituksen - se oli kuin kissan huuto mutta paljon voimakkaampi – niin pakahduttava, että koko talo tuntui seisahtuvan sen voimasta. Keittiöön jääneet eläimet luikahtivat salamannopeasti jalkojeni välistä huoneesta ulos ja muut hiljenivät kuin veitsellä leikaten. Pian se kuului taas - vielä vaikeampana ja raastavampana - niin epäinhimillisenä mutta myös sääliittävä, että se ei voinut olla peräisin tästä maailmasta.

Pakokauhu sisälläni voimistui, kun äänet tuntuivat kuuluvan aina vain lähempää. Vaikerrukseen tuli kysyvä, ahne sävy, eikä jäänyt epäilystäkään siitä, etteikö tuo jokin olisi vainunnut minut. Portaikossa, jota pitkin olin juuri noussut yläkertaan, tömisi. Etsin pakotietä selkäni takaa, ja tajusin olevani loukussa. Paniikki ei ollut kaukana - kaivoin hädissäni laukkua ja löysin asekseni sen pohjalle unohtuneen

leikkausveitsen. Kyyristyin tukevaan asentoon ja valmistauduin puolustautumaan. En ollut koskaan aikaisemmin ollut niin peloissani.

Mutta kun keittiön ovi lennähti auki, tajusin tuijottavani noin viisivuotiaan pikkutyön silmiin. Hänen harteillaan oli jonkinlainen kissantaljoista ommeltu turkis, muuten hän oli alasti - vaaleat hiukset olivat leikkaamattomat ja liasta harmaat. Häneen oli pinttynyt eläimellinen ulosteen ja virtsan haju.

Hän oli nelinkontin kuten hänen mukanaan huoneeseen sukeltaneet kissat, ja hän nelisti eteeni niiden tavoin - yhtä sulavasti, yhtä äänettömästi. Keskellä lattiaa hän pysähtyi ja nuuhki huoneen eltaantunutta ilmaa, kunnes hänen katseensa porautui minuun ja suusta pääsi kammottava, matala urahdus. Sitten hän painautui lattiaa vasten ja paljasti uhkaavasti hampaansa. Kaksi valtavan suurta kollikissaa teki samoin ja asettui itseni ja tytön väliin kuin häntä puolustaakseen.

Yritin puhutella häntä, mutta hymyni kilpistyi vihaiseen sähköhdykseen. Huoneeseen ilmestyi muitakin kissoja, jotka kaikki tuijottivat minua korvat luimussa - valmiina ponkaisemaan salamaakin nopeammin kimppuuni, mikäli tekisin eleenkin tyttöä kohti.

Olin ansassa. Saatoin vain katsoa tuota epätodellista näytelmää - katsoa, miten tyttö nousi kissojen suojeluksessa takaraajoilleen ja päästi ilmoille uuden, entistä uhkaavamman ulvaisun. Ja kun hän sen jälkeen käänsi jälleen nälkäiset silmänsä minun puoleeni, valkeni minulle lopullisesti, kuinka sairaan mielipuolinen tuo talon entinen asukas oli ollut. Kaikista hänen ilkteoistaan hirvein ja julmin oli nyt edessäni: se, mitä hän oli mennyt tekemään omalle tyttärelleen

jättäessään tämän vaille ihmisen kosketusta. Samassa - vaistonvaraisesti – ymmärsin myös, mikä oli lopulta koitunut miehen kohtaloksi.

Ja nyt se sama uhkasi minuakin.

Minulle ei jäänyt minkäänlaisia muistikuvia siitä, kuinka onnistuin pakenemaan talosta. Vaivatta se ei kuitenkaan tapahtunut, mistä todistavat lukuisat raapimisjäljet ja arvet ihollani. Mutta syvimmät vammoistani eivät ole fyysisiä, vaan henkisiä.

Tyttöpölo! Eikö toki olisi paljon parempi olla syntymättä lainkaan kuin varttua täysin vailla inhimillistä tajuntaa? Elää nyt halveksuttavien villikissojen tavoin; saalistaa rottia ja syödä haaskoja...

Voi kunpa joku armahtaisi minut ja saisi minut unohtamaan nuo kuivuneen veren tahraamat silmät! Niiden ahnas katse piinaa minua vieläkin päivin ja öin; en saa mielestäni sitä, miten ne katselivat minua kuin puolustuskyvyttöntä riistaa. Silmät eivät kuuluneet ihmiselle, vaan eläimelle - villille ja verenhimoiselle. Kissatytön ja hänen edesmenneen isänsä kohtaaminen paljasti minulle jotakin olennaista inhimillisestä - miten haurasta ja haavoittuvaista se on - eikä mikään ole kammottavampaa kuin sen oivaltaminen.

Hikoilen yhä vieläkin muistelllessani, mitä tuhansien naukaisujen kartanossa kerran koin. Elämäni suurimmaksi kauhunkokemukseksi osoittautui se hetki, jolloin tulin vilkaisseeksi villilapsen kasvoihin kätkeytyneeseen peiliin ja ymmärsin, mistä todelliset hirviöt kumpuavat.

Eikä niitä sikiä eläinmaailmasta - sen minä nyt tiedän - vaan sieltä, missä piilee kyky järjestelmälliseen ja rationaaliseen pahuuteen.

Terveisin,
idän kirjeystäväsi Raimo